

Zadecyduj o nazwie polskiej planety – zostało kilka dni na oddanie głosu

Do końca października Międzynarodowa Unia Astronomiczna (IAU) czeka na głosy Polaków decydujące o wyborze nazw dla planety i gwiazdy w układzie BD+14 4559, przyznanych naszemu krajowi do nazwania w ramach konkursu IAU100 NameExoWolds. Do finału dostało się siedem par nazw i teraz każdy może internetowo oddać swój głos, wspierając propozycję, która najbardziej mu się podoba. Konkurs w naszym kraju prowadzony jest we współpracy z Polskim Towarzystwem Astronomicznym (PTA).

IAU100 NameExoWorlds to globalny konkurs zorganizowany z okazji stulecia Międzynarodowej Unii Astronomicznej (IAU). W jego ramach każdy kraj otrzymał prawo nazwania planety pozasłonecznej i jej gwiazdy (każdy kraj po jednej planecie i gwiazdzie). Aktualnie trwa drugi etap polskiego konkursu – internetowe głosowanie.

Głosy przyjmowane są poprzez stronę internetową www.iau100.pl/planety. Termin głosowania upłyne 31 października 2019 r. Potem komitet konkursowy sprawdzi oddane głosy i na ich podstawie przekaże IAU oficjalną polską propozycję. W grudniu 2019 r., Międzynarodowa Unia Astronomiczna ogłosi końcowe wyniki dla wszystkich krajów. Gdy to nastąpi, nowe nazwy będą oficjalnie używane na całym świecie, na równi z dotychczasowymi oznaczeniami planet i gwiazd.

„Każdy, niezależnie od wieku, czy wykonywanego zawodu, ma szansę zdecydowania jaki będzie polski ślad w nazewnictwie planet i gwiazd. Zachęcam do oddania głosu. Czasu zostało niewiele, internetowe bramki głosowania otwarte są do końca października 2019 r.” skomentował dr Krzysztof Czart, przewodniczący komitetu konkursowego.

Lista nazw do wyboru

W pierwszym etapie konkursu nadeszło ponad 2800 propozycji par nazw dla „polskiego” układu BD+14 4559. Z tego zestawu komitet konkursowy wyłonił siedem par do trwającego obecnie etapu drugiego. Oto ich lista, wraz z krótkimi opisami danej propozycji:

Geralt oraz **Ciri** – postacie z cyklu wiedźmińskiego Andrzeja Sapkowskiego. Literatura ta jest obecna w polskiej kulturze już od około 30 lat, przeniknęła m.in. do gier komputerowych, a także do filmów.

Jantar i **Wolin** – te nazwy mają związek z polskim wybrzeżem Bałtyku. Jantar jest dawnym określeniem bursztynu, z kolei Wolin to polska wyspa na wybrzeżu Morza Bałtyckiego.

Piast i Lech – Postacie z legend o początkach państwa polskiego. Piast to postać od której, według legendy, wywodzi się pierwsza polska dynastia rządząca krajem (sam Piast nie był władcą). Lech z kolei znany jest z legendy o trzech braciach: Lechu, Czechu i Rusie, którzy założyli sąsiadujące kraje.

Polon i Rad – są to nazwy pierwiastków chemicznych, które odkryła Maria Skłodowska-Curie, polska fizyczka i chemiczka, dwukrotna laureatka Nagrody Nobla.

Solaris i Pirx – tytuł powieści oraz postać z książek Stanisława Lema, polskiego pisarza science-fiction, którego twórczość znana jest na całym świecie.

Swarog i Weles – Swarog (inna wersja: Swaróg) był bóstwem słowiańskim, bogiem nieba, ognia i kowalstwa. Jednym z jego synów był Weles, podziemny bóg magii, przysięg, sztuki, rzemiosła kupców i bogactwa.

Twardowski i Boruta – Pan Twardowski to postać polskiego szlachcica z baśni i legend. W niektórych wersjach opowieści ostatecznie znalazł się na Księżycu. Fabuła historii Twardowskiego związana jest z podpisaniem przez niego cyrografu z diabłem, stąd drugą nazwą w parze jest imię polskiego diabła z zamku w Łęczycy.

Polska planeta do nazwania

Planeta w układzie BD+14 4559, który przypadł Polsce w konkursie, została odkryta w 2009 roku przez zespół polskich astronomów w składzie: prof. Andrzej Niedzielski, dr Grzegorz Nowak, dr Monika Adamów, prof. Aleksander Wolszczan, w ramach toruńsko-pensylwańskiego programu poszukiwania planet pozasłonecznych.

Planeta BD+14 4559 b ma rozmiar i masę podobną do Jowisza. Najnowsze oszacowania wskazują na promień równy 1,04 promienia Jowisza i masę wynoszącą 1,23 masy Jowisza. Planeta potrzebuje 269 dni do dokonania pełnego obiegu wokół swojej gwiazdy. Cały układ oddalony jest od nas o około 160 lat świetlnych. Jego gwiazdy nie widać na niebie gołym okiem, ale wystarczy lornetka lub niewielki teleskop, aby ją dostrzec. Gwiazda znajduje się na niebie w konstelacji Pegaza i jest widoczna wieczorami na niebie jesiennym i zimowym.

Patronaty i inne wsparcie

Narodowy konkurs IAU100 NameExoWorlds uzyskał wsparcie w różnej formie od wielu podmiotów.

W szczególności polski konkurs IAU100 NameExoWorlds uzyskał patronat od Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego – Jarosława Gowina, a także patronaty honorowe od wielu organizacji i instytucji związanych z astronomią, kosmosem lub badaniami naukowymi, takich jak Polskie Towarzystwo Astronomiczne, Polskie Towarzystwo Miłośników Astronomii, Polska Agencja Kosmiczna, Polska Akademia Nauk (PAN), Europejskie Obserwatorium Południowe (ESO).

Patronami honorowymi są także krajowe instytuty astronomiczne: Centrum Astronomiczne im. Mikołaja Kopernika PAN w Warszawie (CAMK PAN), Centrum Badań Kosmicznych PAN w Warszawie (CBK PAN), Obserwatorium Astronomiczne Uniwersytetu Jagiellońskiego w

Krakowie (OA UJ), Instytut Obserwatorium Astronomiczne Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (IOA UAM), Centrum Astronomii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu (CA UMK), Obserwatorium Astronomiczne Uniwersytetu Warszawskiego (OA UW), Instytut Astronomiczny Uniwersytetu Wrocławskiego.

W gronie patronów honorowych znalazły się też instytucje zajmujące się popularyzacją astronomii: Planetarium Śląskie w Chorzowie, Hevelianum w Gdańsku, Planetarium i Obserwatorium Astronomiczne w Grudziądzu, Planetarium EC1 w Łodzi, Olsztyńskie Planetarium i Obserwatorium Astronomiczne, Centrum Popularyzacji Kosmosu Planetarium Toruń.

W składzie Komitetu Honorowego swoim autorytetem konkurs wspierają prof. Aleksander Wolszczan – odkrywca pierwszego pozasłonecznego układu planetarnego oraz wielu innych egzoplanet, prof. Andrzej Niedzielski - astronom z Centrum Astronomii UMK, odkrywca planety, która przypadła Polsce do nazwania, prof. Andrzej Udalski - astronom kierujący projektem OGLE, odkrywca wielu planet pozasłonecznych, będący polskim przedstawicielem w Międzynarodowej Unii Astronomicznej, prof. Jerzy Duszyński – prezes Polskiej Akademii Nauk, prof. Marek Sarna – prezes Polskiego Towarzystwa Astronomicznego, dr hab. Grzegorz Brona – prezes Polskiej Agencji Kosmicznej w okresie od marca 2018 r. do kwietnia 2019 r., specjalista od branży kosmicznej, Mieczysław Janusz Jagła – prezes Polskiego Towarzystwa Miłośników Astronomii oraz Zofia Kaczmarek – studentka astronomii, dwukrotna zwyciężczyni Olimpiady Astronomicznej.

Nad przebiegiem konkursu czuwa Komitet Konkursowy w składzie: dr Krzysztof Czart (przewodniczący komitetu) – Krajowy Koordynator IAU ds. Popularyzacji, prof. Andrzej Markowski – przewodniczący Rady Języka Polskiego przy Prezydium PAN, prof. Jarosław Włodarczyk – historyk astronomii, dr Halina Prętka-Ziomek – astronom z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Agata Gorwa – miłośniczka astronomii z Polskiego Towarzystwa Miłośników Astronomii, Michał Kusiak – popularyzator astronomii, odkrywca komet i planetoid.

Także wiele mediów zdecydowało się udzielić patronatów medialnych konkursowi. W tym gronie są: Program Pierwszy Polskiego Radia, Urania – Postępy Astronomii, Świat Wiedzy Kosmos, Kosmonauta.net, Space24.pl, AstroNET, Astronarium, Astrofaza, Astrolife, Nauka. To lubię, radio-teleskop.pl, Radio Planet i Komet, We Need More Space.

Konkurs ma także sponsorów: Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego (w ramach grantu na działalność upowszechniającą naukę), Polskie Towarzystwo Astronomiczne, czasopismo i portal „Urania – Postępy Astronomii”, firma Rebel, Wydawnictwo Znak Literanova, Wydawnictwo Zysk i S-ka, Poczta Polska.

Więcej informacji:

Komunikat PTA: <https://www.pta.edu.pl/prasa/pta1914>

Witryna polskiego konkursu IAU100 NameExoWorlds: <https://www.iau100.pl/planety>

Ogólnościatowa witryna konkursu IAU100 NameExoWorlds:
<http://www.nameexoworlds.iau.org/>

Polska witryna IAU100: <https://www.iau100.pl>

Ogólnościatowa witryna IAU100: <https://www.iau-100.org>

Międzynarodowa Unia Astronomiczna (IAU): <https://www.iau.org>

Polskie Towarzystwo Astronomiczne (PTA): <https://www.pta.edu.pl>

Artystyczna wizja planety BD+14 4559 b: <https://www.iau100.pl/planety/galeria>

Wizualizacja planety BD+14 4559 b opracowana przez NASA:
<https://exoplanets.nasa.gov/exoplanet-catalog/7075/bd14-4559-b/>

Kontakt:

dr Krzysztof Czarł
Krajowy Koordynator IAU ds. Popularyzacji
Przewodniczący krajowego Komitetu Konkursowego IAU100 NameExoWorlds
e-mail: iau@pta.edu.pl
tel. 513 733 282

dr Halina Prętko-Ziomek
Członek krajowego Komitetu Konkursowego IAU100 NameExoWorlds
e-mail: iau@pta.edu.pl
tel. 509 809 962

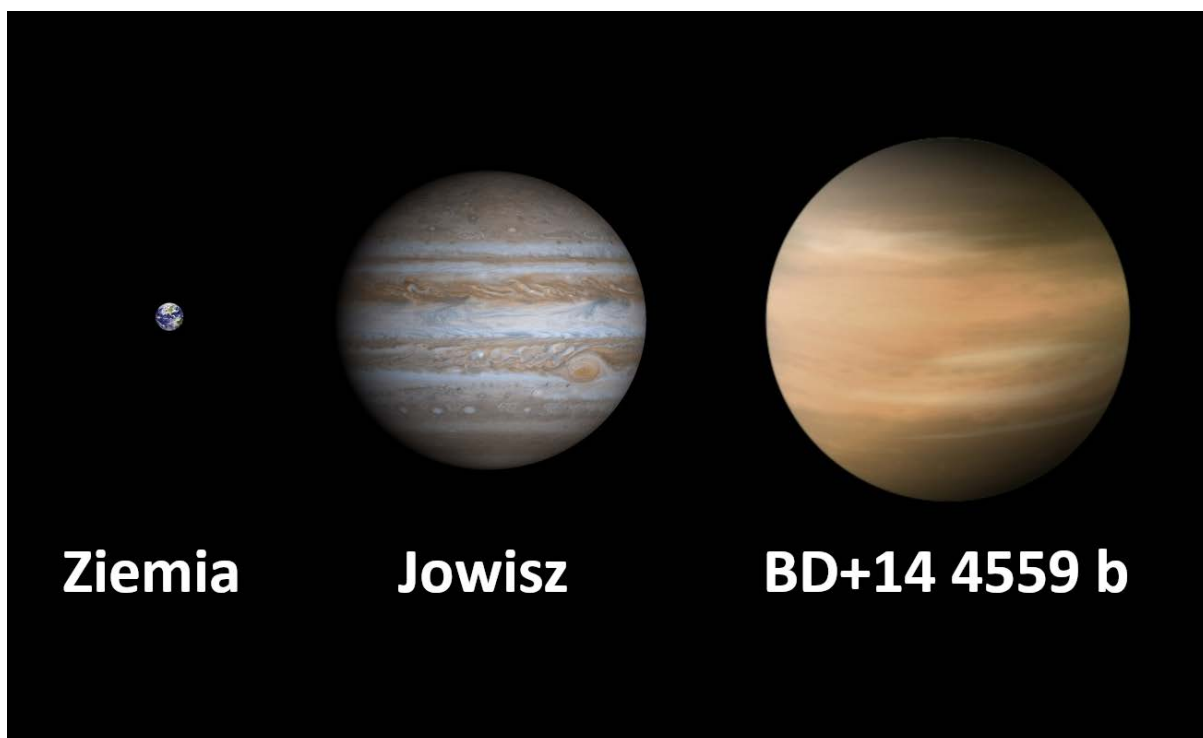
Ilustracje:

Artystyczna wizja widoku z powierzchni hipotetycznego księżycy planety pozasłonecznej BD+14 4559 b, którą przyznano Polsce do nazwania w ramach konkursu IAU100 NameExoWorlds. Rys.: M. Mizera / IAU100 / PTA.

Siedem par nazw, na które Polacy mogą głosować podczas drugiego etapu konkursu IAU100 NameExoWorlds, aby wyłonić imię dla gwiazdy i planety z układu BD+14 4559. Rys.: M. Mizera / IAU100 / PTA.

Porównanie rozmiarów Ziemi, Jowisza i planety BD+14 4559 b. Rys.: IAU100 / PTA.

Prof. Andrzej Niedzielski z Centrum Astronomii UMK w Toruniu – odkrywca planety BD+14 4559 b, która przypadła Polsce do nazwania w ramach konkursu IAU100 NameExoWorlds. Fot.: Andrzej Romański / UMK.

Logo projektu IAU100. Źródło: IAU.

Logo w różnych formatach plików dostępne jest na stronie <https://www.iau100.pl/logo>

IAU100
NameExoWorlds

Logo konkursu IAU100 NameExoWorlds. Źródło: IAU.

Logo w różnych formatach plików dostępne jest na stronie <https://www.iau100.pl/planety/logo>